

N:o 55.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Maj 1882, kl. 11 f. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af återremiss af Utlåtandet N:o 24, öfver väckt motion om förändrad lydelse af 3 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877.

Vid behandling af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 24, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 3 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877, hafva båda Kamrarne till Utskottet återremitterat nämnda utlåtande; och får Utskottet nu, med anledning af återremissen, i frågan afgifva förnyadt yttrande.

Utskottet anser sig härvid böra upptaga och från sin ståndpunkt i korthet besvara de viktigaste anmärkningar, som under öfverläggningarna inom Kamrarne blifvit gjorda mot Utskottets i förra utlåtandet innefattade förslag.

Det har anmärkts, att, om skydd mot öfversättning af tryckt skrift skulle i visst fall medgifvas, skydd borde lemnas äfven mot öfversättning och uppförande å skådebanan, utan författarens tillstånd, af dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete.

Lagens 1 kap., »Om skydd mot eftertryck», afser äfven eftertryck af skrift för skådebanan. Det af Utskottet föreslagna stadgande till skydd i visst fall mot icke auktoriserad öfversättning, hvilket stadgande skulle inrymmas i nämnda kapitel 3 §, gäller följaktligen ock beträffande icke auk-

toriserad *tryckt* öfversättning af skrift för skådebanan. Om någon inskränkning i rätten att *begagna* (icke tryckt) öfversättning för skådebanan är icke motionerad, och någon dylik inskränkning har sålunda icke kunnat af Utskottet ifrågasättas.

Vidare har anmärkts, att förslaget till ändring af 3 § borde så omedelgeras, att en författare blefve skyddad mot icke auktoriserad öfversättning, äfven om denna skett endast medelbart från originalet, d. v. s. från öfversättning af originalet å annat språk än det, hvartill den icke auktoriserade öfversättningen sker, eller från faktiskt eftertryck, som i det land, hvarest det eger rum, erkännes för lagligt.

Något särskildt skäl synes emellertid icke förekomma, hvarföre en svensk medborgare — och om andra är icke omedelbarligen fråga i Lag-Utskottets förslag —, hvilken t. ex. utgifvit en skrift på svenska språket, med förbehåll å denna svenska upplaga om öfversättningsrätt till tyska och franska språken, och sedan utgifver de tyska och franska öfversättningarna, dock utan att iakttaga föreskriften om förbehåll mot öfversättning å titelbladen, skulle genom förbehållet å den *svenska* upplagan vara skyddad mot öfversättning t. ex. af den tyska, å hvilken dylikt förbehåll ej skett, till franska språket, eller omvänt. Vill författaren skaffa sig sådant skydd, har han ju den lätta utvägen — alldeles densamma, som i andra fall — att göra förbehåll å titelbladen om öfversättningskydd, och torde då genom den utgifna öfversättningen från originalet det andra villkoret för skyddet, utgifvande af öfversättning, vara uppfyllt. Icke heller synes giltigt skäl kunna anföras, hvarföre — under förutsättning, att bestämmelsen skulle genom internationelt aftal blifva utsträckt äfven till annat lands medborgares skrifter, t. ex. till franska arbeten — en fransk skrift, å hvars titelblad förbehåll gjorts mot öfversättning till svenska språket, skulle *genom detta förbehåll* skyddas äfven deremot, att svensk öfversättning utgafves från den af t. ex. *tysk* förläggare utgifna tyska upplagan, om nemligen denna *tyska* egendom icke i detta fall vore genom konvention mellan Tyska riket och Sverige skyddad mot svensk öfversättning. Lika litet bör genom en konvention med *England* en *nordamerikansk* eftertryckt upplaga, hvilken enligt Förenta Staternas lagar kan vara betraktad som nordamerikansk *original*-upplaga, kunna skyddas mot svensk öfversättning. Grunden till oegentligheten bör sökas i förhållandet mellan England och Förenta Staterna, icke uti det internationella förhållandet mellan Sverige och å ena sidan England, å den andra Förenta Staterna. Det ligger i naturen af de internationella förhållandena beträffande

den litterära eganderätten, att skyddet icke kan blifva fullt effektivt, innan det blir *allmänt* internationelt.

Man har likaledes upptagit frågan om bearbetningar i öfversättning af andras skrifter och ansett, att de föreslagna bestämmelserna icke innebure tillräckligt skydd i detta hänseende.

Lag-Utskottets föreslagna bestämmelse angår omedelbarligen endast öfversättning af *svensk medborgares* skrift. Införes i 10 § 2 mom. hänvisning till 3 §, så »anses» öfversättning i strid häremot »såsom eftertryck», och i samma 10 § 1 mom. säges: »Ej varde eftertryck lofligt derföre, att oväsentliga ändringar, förkortningar eller tillägg vidtagas.» Om tvekan uppkommer, huruvida arbetet skall betraktas såsom otillåten öfversättning eller tillåten bearbetning, synas domstolarne i dessa bestämmelser hafva tillräcklig ledning, så vidt sådan kan lemnas, för afgörande, huruvida arbetet skall anses såsom eftertryck eller icke. I alla händelser blir arbetet lika väl skyddadt mot otillåten bearbetning i *öfversättning*, som mot otillåten bearbetning *på samma språk*. Sådana bearbetningar anses under samma förutsättningar, i ena fallet som i det andra, såsom eftertryck.

Beträffande den ovisshet, som ansetts kunna komma att uppstå rörande *rätten* att sjelf utgifva, låta utgifva eller autorisera öfversättning ur tidskrifter, är denna rätt i det fall, hvarom här är fråga, »skrift af svensk medborgare», bestämd genom stadgandet i 5 och 8 §§. Har en utländsk utgifvare af periodisk skrift icke samma författarerätt, som svensk utgifvare, så har väl *någon* den rätten, och det blir då han, som, derest konvention är ingången, kan utöfva öfversättningsrätt och för densamma kan påräkna lagens skydd.

Utan särskild bestämmelse torde vara gifvet, att om originalarbete utkommer i afdelningar, om en hvar bland dem gäller, beträffande öfversättningsrätt och öfversättningsskydd, hvad om skrift i allmänhet är stadgadt.

Man har ifrågasatt, att en föreskrift skulle vara behöflig om aflemnande, för åtnjutande af öfversättningsskydd, af exemplar af ifrågavarande skrift till offentlig institution, t. ex. Kongl. biblioteket.

Öfversättningsskyddet angår omedelbarligen endast svensk medborgares arbete. Det åligger vid härom uppkommen fråga den, som för talan mot påstådd otillåten öfversättning, att genom vanlig bevisning, hvilken här vid lag icke synes böra blifva särdeles svår att utföra, styrka, att han iakttagit hvad på honom ankommit för att bereda sig öfversättningsskydd. Likartad bevisning måste föras om tiden enligt 8 §. Härtill kommer,

såsom Utskottet redan visat i Utlåtandet N:o 24, att till och med i nyare *konventioner* sådant aflemnande, som här ifrågasättes, icke vidare är upptaget såsom erforderligt, och då synes icke vara skäl att införa det i *inhemsk lag*.

19 § i 1877 års lag innehåller i andra punkten följande: »Lagens bestämmelser kunna, under förutsättning af ömsesidighet, af Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla äfven för annat lands medborgares skrifter.»

Man har nu velat tolka denna paragraf sålunda, att densamma skulle hafva så bundit Konungens bestämmelserätt, att han endast, i konvention eller eljest, kunde förklara antingen *hela* lagen eller *de och de* bestämmelserna utan vidare, endast reciprocitet rådde, tillämpliga på främmande makts undersåtars skrifter.

Bestämmelsen i 19 § synes emellertid icke kunna tolkas annorlunda, än som ett bemyndigande för Konungen, att, under vilkor af reciprocitet, utan Riksdagens medverkan i hvarje särskildt fall »*delvis* eller *helt och hållet*» utsträcka lagens bestämmelser till annat lands medborgares skrifter, vare sig genom särskildt ingångna konventioner, som då *ömsesidigt* binda de fördragsslutande makterna — hvilket väl, af lätt insedda skäl, måste blifva den vanliga vägen — eller genom en ensidigt utfärdad *inhemsk* bestämmelse, hvilken sålunda *ensidigt* kan återkallas; men, då Konungen eger rätt att *delvis* förklara bestämmelserna gällande, måste häri ligga, att han vid utsträckningen af lagens tillämpning delvis eller i dess helhet kan, beträffande den främmande maktens undersåte, göra skyddet beroende af *strängare* och *ytterligare* vilkor, än de för svensk medborgare gällande, derest så skulle finnas lämpligt, äfvensom efter mönstret af litterära konventioner mellan andra stater, uti konvention eller *inhemsk* bestämmelse införa de speciella stadganden, undantag o. s. v., som pröfvas nödiga. Något skäl synes icke förekomma, att, vid stiftande af 1877 års lag, lagstiftaren skulle velat i 19 § meddela en bestämmelse, som skulle alldeles binda Konungens i 12 § Regeringsformen grundade aftalsrätt i detta hänseende med främmande makt, äfven så, att Konungen icke skulle kunna, inom gränserna af någon viss bestämmelse i 1877 års lag, ställa, med deras regerings samtycke, utländingar, beträffande deras skrifter, i *sämre* ställning än svensk medborgare och följaktligen skänka den senare en *utsträcktare* rätt. Deremot torde Konungen, på grund af stadgandet i 19 §, icke kunna genom aftal med främmande makt ställa

svenska medborgare i sämre ställning beträffande utländska skrifter, än den ställning, som de, beträffande inhemska, ega enligt 1877 års lag.

På förekommen anledning anser Utskottet sig böra yttra sig beträffande den betydelse, tilläggsartikeln till franska handelstraktaten af den 30 December 1881 har för nu förevarande fråga.

Denna tilläggsartikel lyder sålunda:

»De höga fördragsslutande parterna öfverenskomma att, i afvaktan af en särskild konventions afslutande, de respektiva ländernas undersåtar skola i det andra landet åtnjuta samma behandling som landets egna i afseende å den litterära, artistiska och industriella eganderätten.»

Tilläggsartikeln stadgar sålunda tills vidare *full national behandling* och intet annat, d. v. s. i Frankrike skydd för svenskt arbete både beträffande eftertryck och *öfversättning*, enär i Frankrike fransman njuter sådant dubbelt skydd, för fransman i Sverige åter *endast* skydd mot eftertryck, enär svenskt arbete för närvarande endast njuter sådant skydd. Antages åter Utskottets förslag, som i Sverige under vissa vilkor skyddar svensk medborgares arbete mot öfversättning under fem år, får, derest ifrågavarande tilläggsartikel varder ratificerad, fransman, som ju skall njuta full national behandling, d. v. s. behandlas som svensk i förevarande hänseende, äfven under samma vilkor skydd mot öfversättning från sitt arbete under fem år.

Den stipulerade behandlingen som den mest gynnade nation afser endast (i Handelstraktaten art. 11) »införsel, utförsel och transitoförsändning» samt (i Sjöfartstraktaten art. 12) »handel och sjöfart».

Slutligen vill Utskottet erinra, att ju mera inmaterielt ett lagstiftningsområde är, desto flere frågor måste det erbjuda af beskaffenhet, att lagstiftaren måste lemna deras lösning åt jurisprudensen och domstolarnes urskilning i förekommande fall.

På grund af det anförda får Utskottet, under iakttagande af en erforderlig hänvisning i 10 §, förnya sitt förra förslag och i öfverensstämmelse med 1877 års Lag-Utskott hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta följande

Förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877.

Härigenom förordnas, att 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877 skola erhålla följande förändrade lydelse:

3 §.

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Har författare vid utgifvandet af skrift genom tillkännagifvande på titelbladet förbehållit sig uteslutande rätt att föranstalta om öfversättning af densamma till ett eller flere uppgifna språk, och har han, inom två år från den tid skriften först trycktes, sådan öfversättning utgifvit; vare under fem år från nämnda tid annan förbjudet att öfversättning deraf utgifva på det eller de språk, hvartill öfversättningsrätten sålunda blifvit förvarad.

10 §.

Der ej i Tryckfrihetsförordningen eller denna lag annorledes är stadgadt, vare såsom eftertryck förbjudet att, utan vederbörandes tillåtelse, annans skrift i dess helhet eller delvis trycka så länge stadgad skyddstid därför ej förflutit. Ej varde eftertryck lofligt derföre, att oväsentliga ändringar, förkortningar eller tillägg vidtagas.

Såsom eftertryck anses jemväl, då utan tillåtelse öfversättning utgifves af annans otryckta skrift, eller öfversättning utgifves i strid mot 2 eller 3 §, eller förläggare eller den, som tryckningsrätt till skrift å honom öfverlåtitt, verkställer skriftens tryckning i strid mot förlagsaftalet.

21 §.

Vid tillämpning af de i 3, 5, 7, 8, 9, 13 och 14 §§ gifna tidsbestämmelser inberäknas icke det kalender-

år, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarå bestämmelsen meddelats.

Stockholm den 3 Maj 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

E. THOMASSON.
